

Sveriges fjärilar – andra upplagan

Håkan Elmqvist, Göran Liljeberg, Morten Top-Jensen, Michael Fibiger. 2019. Sveriges fjärilar. Andra upplagan. En fälthandbok över Sveriges samtliga dag- och nattfjärilar. – Bugbook Publishing, Østermarie. 763 sidor. ISBN: 9788799805167. Ca pris: 490 kr.

Sveriges fjärilar har kommit ut i en ny upplaga, den andra. Boken täcker det som traditionellt kallas storfjärilar och består huvudsakligen av en del med artbeskrivningar och bilder av levande fjärilar och en del där monterade fjärilar är avbildade på 89 planscher. Kombinationen av levande bilder och planscher ger en utmärkt överblick av arternas variation i teckning och ”hållning”. Bilderna visar typiska exemplar och är av mycket hög kvalitet. För relativt många arter finns även larvbilder med – framförallt av arter med lätt identifierbara larver och sådana som ofta hittas.

Strax efter att den första upplagan kom ut 2011 skedde en del taxonomiska revideringar inom Lepidoptera, framförallt av den mycket stora och komplexa familjen nattflyn Noctuidae. Sveriges fjärilar håller dock kvar samma indelning som i första upplagan. Numera innehåller överfamiljen Noctuidea fyra familjer med svenska arter: Erebidae (bl a björnspinnare), Noctuidae (nattfly), Nolidae (trågspinnare) och Notodontidae (tandspinnare) (Zahiri m.fl. 2010; dyntaxa.se). Det innebär därmed att familjen Noctuidae i den nya och förhoppningsvis stabila indelningen blivit mindre, mer hanterbar och mindre kontroversiell. Men flera andra taxonomiska förändringar är redovisade. Här kan nämnas att spenslig malmätare *Eupithecia goossensiata* åter har artstatus och därför finns med, och vidare är nu arktiskt fjällfly *Xestia arctica* urskiljd som egen art från baltiskt fjällfly *Xestia baltica*. I den nya upplagan är också dunkelt jordfly *Euxoa eruta* och kryptiskt jordfly *Euxoa nigrofusca* borttagna och inkluderade under vetejordfly *Euxoa tritici* eftersom artstatusen varit tveksam. Detta gör artbestämningen i detta variabla komplex betydligt enklare.

Den nya upplagan av Sveriges fjärilar är förbättrad och förnyad på många sätt, även om man i stort sett känner igen sig. I den nya upplagan finns ett tiotal nya arter för landet som har dykt upp efter att första upplagan kom. På så sätt finns nu aspskimmerfjäril *Apatura ilia*, blek

malmätare *Eupithecia expallidata*, fingerborgs-malmätare *Eupithecia pulchellata*, puktörnemätare *Aplasta ononaria*, sorgvindefly *Aedia funesta*, stäpplövfly *Caradrina albina*, tvärbandat gulvingfly *Atethmia centrigo*, gråbrunt lavfly *Bryophila ravula* och bronsbandfly *Noctua tertia* med. Vidare presenteras nu apollofjäril *Parnassius apollo* med sina underarter. Även tvåringat gulvingsfly *Tiliacea sulphurago* finns nu med, baserat på ett fynd i Skåne från 1800-talet. Sist i boken presenteras 15 arter som kan dyka upp som spridda av människan

Det är arter med fantasieggande svenska namn som långsvansad påfågelspinnare, bananglasvinge och fikonmetallfly!

Precis som tidigare är bilderna på levande individer väl utvalda och vissa av dem är utbytta till en förbättring. Som exempel kan ges att nu visas både den ljusa och mörka morfen av nordiskt pilfly *Hillia iris*, och hela fem olika varianter av gråaktig lobmätare *Lobophora halterata*. Boken har även utökats med fler larvbilder. Den viktigaste förbättringen här är att samtliga svenska kapuschongflyn (Cuculliinae) presenteras med både imago och larv.

Familjerna är introducerade med bilder av typer i innehållsförteckningen vilket gör det enklare att navigera i boken. Planscherna är nu förtydligade genom att kön är markerat där det är relevant och att det är markerat när det är undersidan som visas. Den nya reviderade svenska namnlistan har använts. Det är naturligtvis bra, även om jag saknar vissa av de

gamla namnen, som t ex illyriskt ängsfly som nu heter skogsängsfly *Apamea illyria*.

Det är en stor glädje att bläddra i en bok som denna som bygger på författarnas synnerligen gedigna erfarenhet. Det är en bok som kan vara till stor nytta för planering av nya fjärilsäventyr. Översiktsplanscherna i kombination med levandebilder gör den mycket användbar för artbestämning, även direkt i fält. En redan bra och viktig bok är nu förbättrad på många sätt!

PÅL AXEL OLSSON

Litteratur

Zahiri, R., Kitching, I.J., LaFontaine, J.D., Mutanen, M., Kaila, L., Holloway, J.D., & Wahlberg, N. 2010. A new molecular phylogeny offers hope for a stable family level classification of the Noctuoidea (Lepidoptera). – Zoological Scripta 40: 158–173.

Efterlysning: dagfjärilar

Inför ett bokprojekt söker jag uppgifter om dagfjärilar i Stockholm skärgård, företrädesvis lokalangivelser som inte finns i Artportalen. Även äldre fynd och artlistor från enskilda öar är av stort intresse.

FREDRIK SJÖBERG

Adress:
Uppeby 509
130 38 Runmarö
fsj@telia.com

